

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Ю. В. Деркаченко*

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕДУРИ І МЕХАНІЗМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УСИНОВЛЕННЯ В АВСТРІЇ

У багатьох країнах світу по-різному застосовують процедури і механізми міждержавного усиновлення. Це пов'язано з тим, що немає єдності у підходах щодо міждержавного усиновлення в законодавстві зарубіжних держав. З цього приводу доцільним є проведення дослідження процесів усиновлення в одній з країн Європейського Союзу. На наш погляд, такою країною може бути Австрія, тому що ця країна постійно підтримує і активно займається діяльністю у сфері прогресивного розвитку і кодифікування міжнародного права.

Метою цієї статті є системний аналіз законодавства Австрії щодо міждержавного усиновлення для подальшого удосконалення законодавства України в цій сфері.

Міжнародно-правові питання пов'язані з усиновленням в Австрії розглядаються спеціально у працях Жвімена (Schwimann)¹, Велсера (Welser)², Н. Мейера-Фабре (Meyer-Fabre N.)³ та інших, але в Україні практика міждержавного усиновлення в Австрії не вивчалась.

Для правильного розуміння процесів міждержавного усиновлення в Австрії, необхідно провести історичний екскурс щодо трансформації універсальних конвенцій і угод в національне законодавство країни що досліджується. Перш за все, слід зазначити, що до введення в Конституцію Австрії поправок у 1964 р.⁴ всі міжнародні договори ставали частиною правової системи країни після їх публікації у Бюлетені федерального законодавства (загальна трансформація, яка зараз також іменується "ухваленням")⁵. Вважаємо, що цей підхід, звичайно ж, не давав відповіді на ключове питання про те, чи може міжнародний договір мати пряму дію. Але, якщо формулювання міжнародного договору були інверсійні, наприклад, тільки із законодавчої влади, то пряма дія такого договору могла виключатися. В цьому випадку самі сторони, що домовлялися, не заклали в нього механізм прямої дії, крім того, неможливість безпосереднього застосування договору може бути пов'язана з тим, що договір несумісний з внутрідержавним конституційним правом, як це має місце в Австрії. Згідно зі ст. 18 Конституції Австрії, вся система державного управління заснована на законі. Ця важлива юридична доктрина вимагає,

© Деркаченко Ю. В., 2009

* аспірант Інституту законодавства Верховної Ради України (м. Київ)

¹ Schwimann, "Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform." Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973. — Vol. 1. — P. 345-360.

² Koziol/Welser. Grundriss des bürgerlichen Rechts, 1996. — Vol. II. — P. 269-286.

³ Meyer-Fabre N. La Convention de La Haye du 29 mai 1993 sur la protection des enfants et la coopération en matière d'adoption internationale // Rev. critique de droit intern. privé. — 1994. — Т. 89, № 2. — P. 259-295.

⁴ Austria — Constitution is available online [Електронний ресурс]: — Режим доступу: <http://www.vescc.com/constitution/austria-constitution-eng.html>.

щоб внутрішньодержавні норми (закони і підзаконні акти) формулювалися так, щоб при їх реалізації нічого не залишати на розсуд (адміністративних або судових) органів. З цього приводу досить оригінально підійшли до цього питання австрійські законодавці внесенням у 1964 р. поправки до ст. 50 Конституції Австрії, згідно якій було введено інститут так званих “імплементативних обмовок”. З тих пір Національна Рада країни при затвердженні міжнародного договору має право визначати, що даний договір виконуватиметься через ухвалення (національних) законодавчих актів. Аналогічним чином, Федеральний Президент отримав право встановлювати даний конкретний метод реалізації для договорів, що не вимагають затвердження Національною Радою (ст. 66.2 Конституції Австрії). Крім того, законодавці країни наділили Конституційний суд країни повноваженнями по перевірці законності міжнародних договорів (ст. 140а Конституції Австрії)⁶. Зрозуміло, внесена поправка всіх проблем не вирішила. Натомість вона викликала наукові суперечки про значення “імплементативних обмовок”. Тому всі договори, на які розповсюджувалася ст. 50 Конституції Австрії, повинні затверджуватися з такою обмовкою, якщо відсутні достатні правові підстави для застосування до них режиму ст. 18 Основного закону. З цього приводу австрійський науковець Жвімен (Schwimann) зазначив: “Напрацьована прецедентна практика Конституційного суду Австрії до цих пір не грала важливої ролі в рішенні цього питання у Суді. Хоча всі договори підлягають перевірці у Суді, навіть ті, які були прийняті з імплементативною обмовкою, Суд ще жодного разу не ставив питання про істотну зміну міжнародного договору”⁷. Проте слід зазначити, що головною метою внесеної в 1964 р. поправки до Конституції Австрії було рішення ще одного принципового питання: як звести міжнародні договори до рангу конституційних норм. Адже необхідність прояснення порядку виконання міжнародних договорів, що вимагають внесення змін або доповнень до Конституції Австрії, виникла зв’язку з одним з рішень Конституційного суду. У своєму рішенні, що широко обговорювалося, Суд несподівано для всіх відмовився визнати конституційний статус Європейської конвенції про права людини, хоча саме такий статус припускали для неї парламентарії при ратифікації цієї універсальної норми. Суд визнав, що парламент не виконав свого (конституційного) обов’язку і не уточнив належним чином, що дана конвенція є такою, що “змінює Конституцію Австрії”. Цей обов’язок парламенту діє до цих пір при ухваленні національного законодавства. Але, слід констатувати той факт, що до ухвалення Судом цього рішення обов’язок тлумачився таким чином, що парламент не застосовував ці уточнення для міжнародних конвенцій та угод⁸. Необхідно також зазначити, що Конституція Австрії розрізняє два рівні федерального конституційного законодавства — “основоположний конституційний порядок”, що формується основоположними принципами, і просто конституційне законодавство. Відповідно до ст. 3 Конституції Австрії будь-яка зміна території Федерації може оформлятися тільки засобами позитивного права. Проте звичайні правові норми, що уповноважують іноземну державу або міжнародну організацію на виконання суверенних дій на території Австрії, або навпаки — норми, що уповноважують органи австрійської держави на виконання суверенних дій за межами Австрії, також вимагають оформлення позитивними законами або міжнародними угодами, що містять положення про внесення поправок/змін до Конституції країни.

Після дослідження імплементативних механізмів в Австрії можна провести детальний аналіз національного законодавства, що регулює міждержавне усиновлення. Перш за все, слід відзначити, що австрійське законодавство не передбачає жодної процедури визнання міждержавного усиновлення. Проте, якщо в будь-якій іншій юридичній літературі факт, що особа була усиновлена згідно з іноземним законодавством, розходиться в трактуванні, то суд перевіряє, чи дійсно було це усиновлення і чи визнається згідно з законодавством в країні, де мешкатиме усиновлений. Якщо неавстрійські громадяни усиновляють в Австрії дитину, то ст. 26 Закону про колізійні правові норми регулює відповідні відносини⁹. Як і в інших розвинених європейських державах, Австрія

⁵ Koziol/Welser. Grundriss des bürgerlichen Rechts, 1996. — Vol. II. — P. 262.

⁶ Schwimann, “Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform.” Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973. — Vol. 1. — P. 345.

⁷ Ibid.

⁸ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — P. 82.

⁹ Walter Rechberger. National Report Austria. Zugänglicher online [Електронний ресурс] — Режим доступу: //http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/regimes/austria_report_en.pdf.

вдосконалила своє законодавство про усиновлення у 1960 р. з метою об'єднання сучасних поглядів на усиновлення, враховуючи традиційну законну форму усиновлення¹⁰.

Але, звернемо увагу на ту обставину, що під час введення Цивільного кодексу Австрії в 1911 р. усиновлення було охарактеризовано як процес, розроблений, з метою надання можливостей бездітним особам передати своє ім'я і багатство нащадкам. Наведене свідчить, що ця ідея походить від римського права і загалом охоплена континентальними європейськими законними системами. Проте у теперішній час усиновлення в Австрії розуміється як забезпечення дітей новою сім'єю для сприяння їхньому добробуту або як шлях для узаконення народжених поза браком дітей.

Насамперед, варто зазначити, що поки інші європейські країни залишили "договірну" модель усиновлення на користь системи "усиновлення декретом", Австрія продовжує стару традицію, коли "учасники" усиновлення — усиновитель і усиновлений — повинні укласти угоду, яку повинен затверджувати суд для того, щоб усиновлення відбулося¹¹. Враховуючи те, що усиновлення традиційно тлумачили як засіб для бездітних пар, щоб знайти спадкоємця для їх статків, не існувало певних обмежень щодо віку усиновленого та громадянства¹². Тому сьогодні поряд з основою моделлю усиновлення (усиновлення дітей) в Австрії, де інколи залишається можливим усиновлення дорослих. Аналізуючи вищенаведене, можна зробити висновок проте, що в Австрії можна усиновити те тільки дитину, але й дорослого чоловіка.

Згідно з законодавством Австрії усиновитель і усиновлений не вільні у виборі терміну виконання договору. На практиці система цього договору взагалі не приводить до більш гуманітарного законного режиму щодо ефектів усиновлення. Проте єдиний виняток становить правило, що усиновитель і усиновлений, можливо, взаємно погодяться звернутися за анулюванням усиновлення, яке суд повинен надати. При цьому не потрібно заявляти жодної специфічної причини при регулюванні анулювання усиновлення¹³. Ст. 180а (1) Цивільного кодексу Австрії¹⁴ визначає стандарт для усиновлення: Усиновлення — це відносини, які дорівнюють до відносин, що виникають між батьками та їх власними дітьми, які існують або повинні існувати. Це повинно забезпечувати добробут для усиновленого-підлітка. У випадку, якщо усиновлений досяг повноліття, повинні враховуватися інтереси усиновителя й усиновленого¹⁵. Нині цей стандарт також застосовується до здійснення усиновлення дорослої людини. Але після внесення змін у Цивільний Кодекс Австрії, який вступив у дію 1 липня 2004 р., ці зміни були викликані тим, що доросле усиновлення використовувалося все частіше в кримінальних цілях. Прикладом кримінальних дій виступав факт полегшення імміграції. На той час більшість провідних вчених схилились до того, що неякісний стандарт з усиновлення є випадковим¹⁶. Тому уряд ввів закон у випадках дорослого усиновлення щодо вимог пред'явлення доказів, що сторони вже встановили відносини дитини та батька. При цьому усиновитель і усиновлений повинні прожити разом протягом п'яти років, або якщо усиновитель і усиновлений матимуть відносини опікуна.

Проте, щоб здійснити процес усиновлення дорослої людини, усиновитель і усиновлений повинні підписати контракт і надати суду переконливі докази цього контракту. Якщо дозвіл на усиновлення надано, усиновлення починає діяти із моменту підписання контракту. Якщо дитина є підлітком, її опікун (або біологічний батько), повинен укласти договір із усиновителем. Проте суд може і не вимагати цього, якщо усиновитель або усиновлений подає зустрічну петицію суду, а спростування опікуна необгрунтоване¹⁷. Наведене свідчить, що усиновлення в Австрії розглядається як забезпечення добробуту дитини. Проте, якщо у процесі усиновлення це не відбувається, то усиновлення повинне

¹⁰ Meyer-Fabre N. La Convention de La Haye du 29 mai 1993 sur la protection des enfants et la coopération en matière d'adoption internationale // Rev. critique de droit intern. privé. — 1994. — Т. 89, № 2. — P. 260.

¹¹ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — P. 80.

¹² Ibid. — P. 82.

¹³ Koziol/Welser. Grundriß des bürgerlichen Rechts, 1996, Vol. II. — P. 269.

¹⁴ ABGB Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch zugänglicher online [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ibiblio.org/ais/abgb.htm>.

¹⁵ Koziol/Welser. Grundriß des bürgerlichen Rechts, 1996, Vol. II. — P. 272-274.

¹⁶ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — P. 89.

¹⁷ Schwimann, "Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform." Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973, Vol. 1. — P. 350.

бути відхилене і дитина знаходитиметься у поточному статусі. Як відзначає Велсер (Welser): “Усиновлення може не відбутися, якщо інтереси біологічних дітей усиновителя є в небезпеці, особливо, якщо їх виховання і освіта були піддані небезпеці. Інших економічних недоліків біологічних дітей не повинні брати до уваги, якщо усиновитель діє із винятковим або домінуючим наміром пошкодити своїх біологічних дітей”¹⁸.

Цікавим є той факт, що хоча Австрія ратифікувала й прийняла Гаазьку Конвенцію про захист і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення і Європейську Конвенцію з усиновлення, адже не існує жодного спеціального закону щодо ратифікації положень цих Конвенцій. Проте державні і федеральні закони щодо усиновлення в Австрії змінені, щоб задовольнити вимоги Конвенцій. Так усиновлення значною мірою регулюється Австрійським федеральним законом. Головні положення щодо усиновлення знаходяться у ст. ст. 178-185а Цивільного кодексу Австрії¹⁹, у Федеральному законі молодіжного добробуту та в активах молодіжного добробуту державної Австрійської влади (далі — Федеральний закон)²⁰.

Варто відзначити, що Федеральний закон встановлює основну структуру і правила усиновлення щодо уповноважених організацій, які керують процесом усиновлення, а державний закон регулює процес міждержавного усиновлення²¹. Державні закони гарантують, що дитина, може бути усиновлена в іншій країні тільки, якщо це відповідає інтересам дитини більше, ніж місцеве усиновлення. У разі нанесення шкоди дитині міждержавне усиновлення не дозволяється. Виходячи з практики усиновлення за законодавством Австрії, усиновлена дитина є еквівалентом дитині, народженій у межах шлюбу. Може усиновити дитину біологічний батько, у тому разі, якщо вона була народжена поза шлюбом, а також її можуть усиновити рідні дідусі й бабусі²².

Адже, як виняток, одна особа із подружжя може усиновити дитину, якщо інша особа з подружжя є офіційно зниклою як мінімум протягом одного року; якщо подружжя розлучені як мінімум протягом трьох років; або в інших вагомих обставинах.

Крім цього, австрійське законодавство встановлює наступні вікові межі: батьку-усиновителю повинно виповнитися 30 років, а матері-усиновителю повинно бути не менш ніж 28 років. Якщо подружжя усиновлює спільно, або якщо особа усиновлює дитину його або її чоловіка, цей ліміт віку не застосовується, якщо усиновитель і усиновлений мають родинні стосунки багато років²³. Проте подружжя, які бажають усиновити дитину повинні бути як мінімум старшими на 18 років, ніж усиновлений. Проте, якщо відносини дитини та батьків вже розвинулися, законом дозволяється незначна різниця віку. Але, якщо дитина — це біологічна дитина одного з подружжів або вона пов'язана з усиновителем, різниця віку в 16 років дозволяє здійснення процесу усиновлення. Враховуючи вищесказане, можна відзначити, що всі ці вимоги моделюють ситуацію усиновлення на зразок “природної сімейної ситуації”²⁴.

Хоча в законах не зазначається максимальний ліміт віку усиновителя, на практиці особам, яким виповнилося 40 років, дуже важко усиновити дитину. Винятком може бути ситуація, за якої між усиновителем і біологічними батьками дитини є схожість. Насамперед варто зазначити, що жодні законні правила в Австрії не апелюють до релігійних, расових або пов'язаних культурних критеріїв щодо усиновлення. Проте вони враховуються у процесі виявлення, чи відповідає міждержавне усиновлення інтересам дитини²⁵. Наприклад, Федеральний закон молодіжного добробуту вимагає, що мова дитини, релігійні і культурні звичаї враховуватимуться у процесі міждержавного усиновлення. У зв'язку з цим, Цивільні суди повинні винести рішення щодо здійснення процесу міждержавного усиновлення.

¹⁸ Koziol/Welser. Grundriß des bürgerlichen Rechts, 1996, Vol. II. — P. 278.

¹⁹ ABGB Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch zugänglicher online [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ibiblio.org/ais/abgb.htm>.

²⁰ Jugendwohlfahrtsgesetz 1989 — (JWG) StF: BGBl. Nr. 161/1989 zugänglicher online [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.salzburg.gv.at/themen/gsoziales/soziales_recht/recht_jugendwohlfahrtsgesetz.htm.

²¹ Schwimann, “Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform.” Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973, Vol. 1. — P. 345.

²² Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — p. 81.

²³ Jaffe, E. D. Cooperative global adoptions: a new East-West partnership // Intercountry adoptions. — 1995. — p. 15.

²⁴ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — p. 83.

²⁵ Schwimann, “Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform.” Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973, Vol. 1. — P. 348-349.

Перед винесенням рішення суд повинен отримати таку інформацію:

- що дитині виповнилося як мінімум п'ять років від народження, і вона не жила з усиновителем, починаючи від п'яти років;

- про біологічних батьків усиновленого, якщо усиновлений не досяг повноліття;
- про прийомних батьків або голову установи, де дитина живе у момент усиновлення;
- про орган молодіжного добробуту державної влади.

Додамо також, що всі особи, присутні у процесі усиновлення, є також формальними учасниками у процедурі усиновлення. Якщо одна із них діє як опікун у момент підписання контракту з усиновлення, вона повинна бути присутньою обов'язково на судовому засіданні²⁶. Згідно зі ст. 180а Цивільного кодексу Австрії суд виносить письмове рішення про здійснення процесу усиновлення з обов'язковим пред'явленням доказів, що усиновлений дитині після завершення процесу усиновлення буде набагато краще, як у соціальному, так і культурному плані. Важливим фактом є те, що суддя не має права виносити тимчасових рішень. Він або ухвалює контракт на усиновлення, або відхиляє запит на усиновлення. Проте Акт судової влади, який схвалює контракт усиновлення, може мати і зворотну силу, його можна відмінити за заявою однієї із сторін за вагомих причин (наприклад доведення, що підпис на контракті усиновлення не є підписом компетентної особи). На практиці в цьому разі суд найімовірніше не ухвалить контракт усиновлення в першому засіданні. Але слід зазначити, що суд відмінює усиновлення, якщо:

- одна зі сторін була змушена до укладення контракту обманом або тиском (у даному разі сторона може просити анулювання контракту в межах одного року після виявлення обману або припинення ситуації примусу);

- усиновлення серйозно послабило здоров'я та психологічний стан дитини; усиновлений звертається за анулюванням, тому що шлюб батьків-усиновителів після усиновлення дитини був анульований, або якщо таке анулювання знаходиться в інтересі дитини, тому що один із батьків помер;

- якщо один із законних батьків або дитина, яка досягла повноліття, звернулися за анулюванням усиновлення²⁷.

Проте існують випадки, коли усиновитель і усиновлений, можуть взаємно домовитися про видалення ефектів усиновлення. Якщо вступає в законну силу анулювання усиновлення, то біологічні батьки знову оволодівають повною мірою всіма правами на дитину. Крім того, варто зазначити, що при міждержавному усиновленні згода на усиновлення обов'язково потрібна. Її подають біологічні батьки дитини; усиновителі; якщо усиновлений перебуває у шлюбі, то згода дружини або чоловіка.

Адже всі особи, які повинні дати згоду, виступають також формальними учасниками у процедурі на здійснення усиновлення, і кожен має право апелювати цей процес. У даному випадку вони повинні оголосити свою згоду в присутності судді, якщо тільки вагомі перешкоди не вимагають за необхідне надання письмової згоди. У разі виникнення такої необхідності ці особи дають письмову згоду на усиновлення, яку завіряють нотаріально²⁸.

З вищеведеного можна зробити висновки про те, що процедура міждержавного усиновлення в Австрії відповідає міжнародним стандартам, хоча і має особисту специфіку. До того моменту, коли суддя ще не виніс рішення, процес знаходиться у підпорядкуванні Державної влади молодіжного добробуту²⁹. Так, ст. 24 (1) Федерального закону молодіжного добробуту уповноважує державну владу добробуту, на пошук та розміщення дітей із майбутніми усиновителями³⁰. До повноважень державної влади входить також створення неурядових асоціацій і груп добробуту як Агентств з усиновлення та розміщення. Також Федеральний Закон молодіжного добробуту делегує завдання по розміщенню дитини для усиновлення за кордоном до Державної влади молодіжного добробуту³¹.

²⁶ Koziol/Welser. Grundriss des bürgerlichen Rechts, 1996, Vol. II. — P. 281.

²⁷ Ibid. — P. 270-273.

²⁸ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — P. 80.

²⁹ Ibid. — P. 87.

³⁰ Jugendwohlfahrtsgesetz 1989 — (JWG) StF: BGBl. Nr. 161/1989 zugänglicher online [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.salzburg.gv.at/themen/gs/soziales/soziales_recht/recht_jugendwohlfahrtsgesetz.htm.

³¹ Koziol/Welser. Grundriss des bürgerlichen Rechts, 1996, Vol. II. — P. 269-272.

З наведеного випливає теза про те, що Австрія має Державне законодавство, яке застосовується при міждержавному усиновленні, та Федеративне, яке регулює питання національного усиновлення. Додамо також, що австрійське законодавство дозволяє застосовувати таємницю при усиновленні або відкрите усиновлення. Учасники контракту усиновлення вибирають умову укладення контракту усиновлення, з обов'язковою згодою біологічних батьків на таємне чи відкрите усиновлення.

Слід відзначити, що на практиці існують три форми усиновлення:

- таємне усиновлення, при якому біологічні батьки не знають нічого про усиновителів і не мають уявлення про подальшу долю своєї дитини;
- напіввідкрите усиновлення, коли біологічні батьки знають, хто є усиновителем, але намагаються утримуватися від контакту зі своєю дитиною, а влада добробуту постійно інформує їх про подальшу долю дитини;
- відкрите усиновлення — це усиновлення, при якому біологічні батьки знають, хто є усиновителем їх дитини, а також вони можуть встановлювати контакти з новою сім'єю їх дитини.

Для повнішого усвідомлення цих критеріїв, варто відзначити, що таємне усиновлення не дає інформації біологічним батькам про усиновителів, але усиновлений завжди має доступ до інформацій про його біологічних батьків.

Отже, коли рішення про усиновлення винесено судом, прийомна дитина стає законною дитиною своїх прийомних батьків. При цьому дитина отримує такі ж права і привілеї, зокрема, й право спадкоємства, нібито вона була народжена у прийомній сім'ї. Проте усиновлення в Австрії не видаляє всіх зв'язків усиновленої дитини з біологічними батьками. Деякі правові обов'язки між біологічними батьками і дітьми, що походять від фамільного закону, підтримуються і після усиновлення³².

Прикладом цього може бути той факт, що усиновлений (повнолітній) має зобов'язання виплатити підтримку своїм біологічним батькам, якщо вони не в змозі забезпечити себе фінансово. Слід звернути увагу, що це реально тільки за умови, якщо батьки грубо не порушували свого обов'язку виплачувати підтримку дитині до досягнення нею 14 років. Проте ці зобов'язання знаходяться на порядок нижче від відносин усиновителя та усиновленого. Усиновлений повинен перш за все просити допомоги від усиновителя, а потім від біологічних батьків. Другим прикладом може бути ситуація, коли закони спадкоємства продовжують діяти між біологічними батьками і дітьми, хоча усиновителі мають певну форму пріоритету.

З викладеного випливає, що між усиновленою дитиною та біологічними батьками все ж таки, згідно австрійських Законів, існують відносини і після усиновлення, але пріоритет мають перш за все усиновителі.

Проте доцільно навести той факт, що в разі усиновлення австрійським громадянином іноземця він не отримує автоматично австрійського громадянства. Проте усиновлений автоматично має посвідчення на проживання³³.

Узагальнюючи проаналізоване законодавство щодо процедури міждержавного усиновлення в Австрії можна зробити висновок про те, що деякі механізми міждержавного усиновлення становлять певний інтерес і можуть бути рекомендовані вітчизняному законодавцеві.

³² Schwimann, "Das österreichische Adoptionsrecht nach seiner Reform." Zeitschrift für das gesamte Familienrecht (FamRZ). 1973, Vol. 1. — P. 352-355.

³³ Kerschner. Bürgerliches Recht, Vol. V, 2. ed., 2002. — P. 90-91.